

Den nationella inkluderings- och mångfaldsstrategin för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren

Publicerat: **15.12.2023**.

Författare: **Arbetsgrupp för inkludering och mångfald, programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren, Utbildningsstyrelsen.**

1. Inledning

”Principerna för jämlikhet och inkludering utgör en del av Europeiska unionens grundläggande värderingar. Samtidigt ökar mångfalden i samhällena på många sätt. Detta ökar behovet av att lära sig hur man ska agera med mångfald och hur man skapar inkluderande och enhetliga samhällen i Europa. EU:s program Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren spelar en central roll i att stödja detta.”

Europeiska kommissionens inkluderings- och mångfaldsstrategi

Erasmus+-programmets och Europeiska solidaritetskårens nya programperiod inleddes i januari 2021. Programperioden pågår till slutet av 2027, och en av dess tyngdpunkter är att öka inkluderingen och mångfalden.

Syftet är att göra det lättare att delta både för de sökande organisationerna och i synnerhet för dem som har mindre möjligheter att internationaliseras än andra. Alla som vill ska ha möjlighet att delta i programmet oberoende av vilka hinder de har.

Europeiska kommissionen har publicerat [en inkluderings- och mångfaldsstrategi för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren för 2021–2027](#). Strategin fungerar som ett rättesnöre för alla nationella programkontor i de länder som deltar i programmet när det gäller att få med även sådana aktörer som behöver mer stöd för att delta. Det finländska nationella programkontoret för

programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren är Utbildningsstyrelsen, som arbetar enligt denna strategi.

För att främja implementeringen på nationell nivå publicerade Europeiska kommissionen i april 2021 anvisningar som stöder främjandet av inkludering och mångfald. I anvisningarna definieras målgrupperna – personer med färre möjligheter än andra – i så stor utsträckning som möjligt. Målgrupper är t.ex. personer som har ekonomiska, sociala, kulturella, geografiska eller hälsomässiga skäl, invandrabakgrund, funktionsnedsättning eller inlärningssvårigheter eller någon annan möjlig anledning enligt artikel 21 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (Icke-diskriminering).

Inkluderingsmålen för den nya programperioden ska tillämpas i deltagarländernas nationella kontext. Finlands nationella programkontors inkluderingsstrategi och dess genomförandeplan gäller hela Erasmus+-programmets implementering och omfattar alla utbildningssektorer (högskole- och vuxenutbildningssektorn, allmänbildande utbildningen och yrkesutbildning) samt ungdomsprogrammet och Europeiska solidaritetskåren. Båda dokumenten uppdateras i takt med att man blir medveten om nya behov och får ny kunskap.

2. Bakgrund till nationella programkontorets inkluderingsstrategi

Inkluderings- och mångfaldsstrategin för det nationella programkontoret för Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren har utarbetats för att främja inkludering i programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Den grundar sig på Europeiska kommissionens ovannämnda inkluderings- och mångfaldsstrategi. Strategin har placerats i en nationell kontext och följer Utbildningsstyrelsens och Agenda 2030:s värderingar.

Denna inkluderings- och mångfaldsstrategi används som grund för nationella programkontorets inkluderingsfrämjande insatser och material, olika evenemang och tillställningar, i publikationer och på webbplatser. Strategin är ett gemensamt dokument för alla sektorer (yrkesinriktad och allmänbildande utbildning, vuxen- och högskoleutbildning samt ungdomssektorn) som uppdateras och delas in i två delar: en gemensam inkluderingsstrategi och sektorspecifika verksamhetsplaner.

Det finländska utbildningssystemet är öppet för alla och omfattar alla åldersgrupper, från småbarnspedagogik till livslångt lärande, inklusive formellt och icke-formellt lärande. Således ska också programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren vara tillgängliga för alla. Att främja inkludering och mångfald är en del av vardagen på alla utbildningsstadier och inom ungdomsarbetet. Trots de mångsidiga utbildningsmöjligheterna och den höga kvalitetsnivån samt den inkluderande strukturen möter man fortfarande många utmaningar när det gäller att främja inkludering och mångfald.

I Europeiska kommissionens årsplan (Work Programme) fastställs mål för åtgärderna för främjande av inkludering. Genomförandet av dessa följs upp i årsrapporten (Yearly Report). Målen och utfallet följs upp inom alla sektorer inom Erasmus+-programmet samt inom Europeiska solidaritetskåren.

Som grund för inkluderingsstrategiarbetet har det varit viktigt att utreda utgångsläget för Erasmus+-programmet och Europeiska solidaritetskåren inom olika sektorer. Med hjälp av utredningen kan man fastställa mål för att främja inkluderingen. Den huvudsakliga indikatorn för utredningen av utgångsläget för mobilitetsprojekt (Programområde 1) är personer som deltagit i mobilitetsprojekt som har färre möjligheter än andra och som rapporterats i årsrapporten 2021 och 2022 från olika sektorer. Uppgifterna för 2023 grundar sig på bedömningarna i arbetsplanen som gjordes upp hösten 2022.

Deltagare som har färre möjligheter än andra i insatserna inom programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren 2021–2023 (antal i procent)

Sektor	2021	2022	Prognos 2023
Allmänbildande utbildning	11	9,96	10
Yrkesutbildning	17,46	12,05	12
Högskoleutbildning*			
Europeisk mobilitet	-	-	5
Global mobilitet	-	19	19
Vuxenutbildning	30	36,63	30
Områden för ungdom			
Erasmus+	16,06	24,59	25
Europeiska solidaritetskåren	54	47,57	35

**Under ansökningsomgångarna 2021 och 2022 för den europeiska mobiliteten inom högre utbildning ställdes inga separata frågor om andelen deltagare med färre möjligheter än andra. Denna information efterfrågades första gången under ansökningsomgången 2023. Det genomfördes ingen ansökan inom internationell mobilitet 2021, och därför har dess tal antecknats från och med ansökningsomgången 2022.*

Som tabellen visar varierar andelen deltagare med färre möjligheter mellan olika sektorer. Inom sektorn för vuxenutbildning kom mobiliteten för studerande med som en ny möjlighet under Erasmus+-programperioden 2021–2027. Åren

2021 och 2022 var mobiliteten helt begränsad till studerande som hade färre möjligheter än andra att delta i Erasmus+-programmet. Inom ungdomssektorn har främjandet av inkludering och mångfald varit en av tyngdpunkterna i programmet redan under tidigare programperioder. Det finns flera specialläroanstalter inom yrkesutbildningen i Finland som också deltar aktivt i internationell verksamhet. Däremot har högskolesektorn och den allmänbildande utbildningen tidigare erbjudit färre möjligheter att delta i internationell verksamhet för personer som har färre möjligheter än andra.

Tabellen nedan visar antalet finansierade projekt 2021–2022 där fokus har legat på inkludering och mångfald.

Finansierade projekt med inkludering och mångfald som tema 2021–2022

Sektor	2021	2022
Allmänbildande utbildning	24	19
Yrkesutbildning	4	4
Högskoleutbildning	3	2
Vuxenutbildning	15	11
Områden för ungdom		
Erasmus+	11	20
Europeiska solidaritetskåren	14	29

Som nationellt programkontor strävar vi efter att främja deltagandet i programmen på ett mångsidigt sätt och uppmuntra nya organisationer att delta. Detta främjar programmets mångsidighet och erbjuder allt större möjligheter till internationellt samarbete.

Tabellen nedan visar de nya organisationer som finansierats inom Erasmus+-programmet 2021 och 2022. Uppgifterna för 2023 grundar sig på bedömningarna i arbetsplanen som gjordes upp hösten 2022.

Antalet nya organisationer Erasmus+ 2021–2023

Sektor	2021	2022	Prognos 2023
Allmänbildande utbildning	21	82	50
Yrkesutbildning	8	12	6
Högskoleutbildning	2	1	1
Vuxenutbildning	33	25	13
Områden för ungdom	16	35	20

a. Nationella programkontorets gemensamma vision:

I slutet av programperioden 2021–2027 har vi ökat olika målgruppers deltagande i programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Vår egen yrkesskicklighet i att bemöta olika slags personer och människogrupper har ökat betydligt.

b. Nationella programkontorets gemensamma löfte

Vår verksamhet på det nationella programkontoret är jämlik. Vi främjar aktivt inkludering och mångfald i alla aktiviteter inom programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Vi hjälper till att skapa lika möjligheter genom att undanröja hinder som olika målgrupper kan stöta på när de deltar i Erasmus+-programmen. Vårt löfte grundar sig på Utbildningsstyrelsens vision: "Var och en kan nå sin fulla potential".

I vår verksamhet följer vi Europeiska kommissionens inkluderings- och mångfaldsstrategi samt Agenda 2030-mål fyra: "Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla" (Finlands kommission för hållbar utveckling).

c. Eventuella hinder för deltagande

I Europeiska kommissionens inkluderings- och mångfaldsstrategi listas faktorer som kan försvåra deltagandet i programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren antingen som

separata faktorer eller som en kombination av flera faktorer:

Funktionsnedsättning

Detta omfattar fysiska, psykiska, kognitiva eller sensoriska funktionsnedsättningar som i växelverkan med olika hinder kan hindra en person från att delta i samhället på lika villkor som andra.

Hälsoproblem

Hälsoproblem såsom allvarliga eller kroniska sjukdomar eller andra problem med anknytning till den fysiska eller psykiska hälsan kan orsaka hinder som förhindrar deltagande i programmet.

Hinder i anslutning till utbildningssystem

Personer som av olika skäl har svårt att klara av utbildningssystemen, unga som avbrutit skolgången tidigt, personer utanför arbetslivet och utbildningen samt vuxna med låg utbildningsnivå kan möta olika hinder för deltagande. Även om andra faktorer, såsom individens personliga situation, kan påverka saken beror dessa problem som relaterar till utbildning ofta på ett utbildningssystem som skapar strukturella begränsningar och/eller som inte tar full hänsyn till individens särskilda behov. Ett hinder för deltagande kan också vara att det på grund av läroplanens uppbyggnad är svårt att genomföra studier eller praktik utomlands som en del av studierna.

Kulturskillnader

Vem som helst kan oberoende av utgångsläget uppleva kulturella skillnader som hinder, men de kan i synnerhet skada personer med färre möjligheter än andra. Sådana skillnader kan utgöra betydande hinder för lärande i allmänhet, och särskilt för personer med invandrar- eller flyktningbakgrund, och särskilt för invandrare som nyligen anlänt.

Likaså kan de utgöra hinder för personer som tillhör en nationell eller etnisk minoritet, som använder teckenspråk eller som har svårt att anpassa sig till en ny språkmiljö och kultur. Att man tvingas ha att göra med främmande språk och kulturella skillnader när man deltar i programmet kan försvaga en dels iver att delta och minska fördelarna med att delta. Eventuella

deltagare kan till och med helt låta bli att delta i programmen på grund av kulturella skillnader, varvid kulturella skillnader utgör ett verkligt hinder för deltagande.

Sociala hinder

Sociala anpassningssvårigheter, såsom bristfälliga sociala färdigheter, asocialt beteende eller riskbeteende, (tidigare) brott, (tidigare) rusmedelsmissbruk eller social utslagning kan utgöra ett hinder.

De sociala hindren kan också bero på familjesituationen, såsom att den sökande är den första familjemedlemmen som kommit in på högskoleutbildning eller förälder (särskilt ensamförsörjare), närstående vårdare, familjens försörjare eller föräldralös, eller att hen har varit eller är i institutionsvård.

Ekonomiska hinder

En svag ekonomisk ställning såsom låg levnadsstandard, små inkomster, tvång att arbeta vid sidan av studierna, beroende av socialskyddssystemet, långtidsarbetslöshet, osäker ekonomisk situation eller fattigdom, hemlöshet, skuldsättning eller ekonomiska svårigheter kan utgöra ett hinder.

Även de dåliga möjligheterna att överföra stödtjänster kan orsaka problem när tjänsterna skulle behöva flyttas med deltagarna när de åker till en ort långt borta eller utomlands.

Hinder i anslutning till diskriminering

Diskriminering på grund av kön (könsidentitet, könsuttryck o.s.v.), ålder, etniskt ursprung, religion, övertygelse, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller intersektionella faktorer (kombination av ett eller flera av de ovannämnda hindren) kan utgöra hinder för deltagande.

Geografiska hinder

Geografiska hinder kan uppstå till exempel för personer som kommer från avlägsna områden eller från landsbygden, personer som bor på små öar eller yttersta randområden, och personer som bor i städernas problemområden; personer vars bostadsområden har svaga offentliga tjänster

(lite kollektivtrafik och svaga tjänster) samt personer som bor på mindre utvecklade områden i tredjeländer.

3. Nationella programkontorets prioriteringar i arbetet för att främja inkludering

Det nationella programkontoret för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren genomför följande prioriteringar i sitt arbete.

a. Gemensam uppfattning om inkludering och mångfald

Alla som ger råd till sökande och förmånstagare samt utvärderar ansökningar och slutrapporter är insatta i inkluderings- och mångfaldsstrategin för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren och tillämpar den på överenskommet sätt. Det nationella programkontoret strävar efter att i högre grad stödda organisationer och deltagare som har färre möjligheter än andra att delta i programmen och få internationell erfarenhet. Stödet finns tillgängligt under hela projektets livscykel.

Vi ser till att de som utvärderar projektansökningarna introduceras så att de kan beakta inkluderingsaspekten som tyngdpunkt i projektet, eller genom att beakta åtgärder som stöder programmets inkludering eller den sökandes bakgrund.

Inkluderingsfrämjandet ska integreras i introduktionen av nya medarbetare vid nationella programkontoret. Vi utbildar vår personal regelbundet och mångsidigt i frågor som gäller inkludering. Vi säkerställer att inkluderingsfrämjandet syns på vår webbplats både som tema och i webbplatsens tillgänglighet.

b. Jämlikhet och transparens

Rådgivningen och utvärderingen följer förvaltningslagen genom att behandla alla sökande jämlikt. När det gäller att nå målgrupperna samarbetar vi med lokala och regionala aktörer samt med takorganisationer inom olika sektorer. Som verkställande myndighet följer vi principerna i programmen Erasmus+ och Europeiska

solidaritetskåren för att förverkliga inkluderingen. I de webinarier vi ordnar garanteras jämlika möjligheter till deltagande för alla. Vid behov producerar/anordnar vi stödåtgärder för att möjliggöra jämlikt deltagande. Vi följer Utbildningsstyrelsens jämställdhetsplan och plan för likabehandling i verksamheten.

Vid bedömningen av ansökningarna används proportionalitetsprincipen (proportionality). Det innebär att den sökandes, deltagarnas eller målgruppens bakgrund beaktas i bedömningen av ansökningarnas kvalitet. Alla insatstyper prioriterar projekt där man kan se äkta och verklig inkludering antingen i deltagarnas bakgrund eller i valet av tema för projektet.

Projektansökningarnas bedömare har valts genom extern, öppen ansökan. Ansökningarnas bedömare följer de bedömningskriterier som fastställts i programguiden.

c. Lätt att närma sig

Nationella programkontoret

- beaktar de sökandes mångfald och bemöter klienterna jämlikt
- säkerställer att det är lätt att kontakta de anställda under planeringen och genomförandet av projektet
- använder ett sakligt, tydligt och begripligt språk i kommunikationen och projektrådgivningen, samt använder den terminologi om minoriteter som minoriteterna önskar att ska användas om dem
- producerar olika tillgängliga stödmaterial på finska och svenska och översätter vid behov material även till andra språk
- lyfter fram mångfald i sin visuella kommunikation. Bilderna som används visar att programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren verkligen är avsedda för alla slags deltagare och organisationer. Bildernas mångfald är bland annat mångfald beträffande kön, etniskt eller kulturellt ursprung, människornas utseende samt tematik/aktivitet som ingår i bilderna.

- följer Utbildningsstyrelsens tillgänglighetsanvisningar. I anmälningssblanketterna för evenemangen säkerställs klientens särskilda behov (tillgängligt utrymme, induktions slinga, teckenspråk o.s.v.). Vid sina evenemang följer det nationella programkontoret principerna för trygga rum.

4. Stöd för att förverkliga inkludering

Nationella programkontoret

- planerar årligen tyngdpunkterna i sin utbildning enligt sektorernas arbetsplaner. Utbildningar skraddarsys också efter målgruppernas behov så att programmen är mer tillgängliga för olika målgrupper. Vid de europeiska TCA/NET-seminarierna och utbildningarna inom programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren erbjuds deltagarna möjlighet att nätverka, uppdatera sin kompetens och bekanta sig med olika länders utbildningssystem, medborgarverksamhet och ungdomsarbete.
- reagerar på samhällsligt aktuella ämnen och teman genom att vid behov ordna utbildningar, information och möten mellan intressegrupperna.
- informera sina målgrupper om finansieringsmöjligheter som stöder inkluderingen i programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren erbjuder ekonomiskt stöd för att stärka inkluderingen för deltagare som har färre möjligheter att delta i internationell verksamhet, möjlighet att ta med en stödperson under mobilitetsperioder, möjlighet att få tilläggsstöd till exempel för träning eller genomförande av mobilitetsperioden, och möjlighet att bekanta sig med mobilitetsmålet genom förberedande besök

- lyfter fram inkludering bland annat genom projektberättelser, videor och webinarier och uppmuntrar de sökande att ansöka om finansiering för projekt som främjar inkludering. I de sektorspecifika arbetsplanerna beskrivs de mål och åtgärder under perioden 2021–2027 med vilka det nationella programkontoret främjar stärkandet av inkluderingen i programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren.

5. Uppföljning och utvärdering av inkluderingsarbetet

Nationella programkontoret följer upp genomförandet av inkluderingsstrategin enligt följande:

- Kvantitativa indikatorer för sådana personers deltagande i Erasmus+- och Europeiska solidaritetskårens program som har färre möjligheter än andra till internationell verksamhet samt nya organisationers deltagande i programmen.
- I mitten av programperioden (2024) och i slutet av den (2027) utvärderas alla mål i de halvtids- och slututvärderingar som lämnas till Europeiska kommissionen. Finlands nationella programkontor utvecklar en övervakningsplan som kan användas för att följa upp framstegen i fråga om mål som inte omfattas av de årliga indikatoruppgifterna.
- Arbetsgruppen för inkludering vid nationella programkontoret sammanträder och utvärderar regelbundet insatserna som genomförts, planerar den kommande verksamheten och gör nödvändiga ändringar i de sektorspecifika arbetsplanerna. Arbetsgruppen för inkludering utvecklar inkluderingsarbetet också utifrån intressentgruppernas och förmånstagarnas respons och behov.

6. Sektorspecifika mål för programperioden

Erasmus+ för vuxenutbildning

"Erasmus+-programmet inom vuxenutbildningssektorn främjar inkluderingen i programmet för elever i svagare ställning, små vuxenutbildningsorganisationer, lokala organisationer och samfund samt nya sökande. Inom vuxenutbildningen är det viktigt att internationaliseringsmöjligheter erbjuds på ett inkluderande och jämlikt sätt till deltagare som kommer från alla utgångspunkter."

Programmet Erasmus+ för vuxenutbildning är öppet för olika organisationer som erbjuder lärande för vuxna på ett inkluderande och jämlikt sätt. De deltagande organisationerna ska se till att organisationens anställda och elever har jämlika möjligheter att delta i programmets olika aktiviteter. Programmet Erasmus+ skapar möjligheter för allt fler deltagare och främjar på så sätt den samhälleliga jämlikheten. En ny insats är elevmobilitet, som i första hand riktar sig till vuxna elever som har färre möjligheter än andra att delta i internationell verksamhet

Erasmus+ för yrkesutbildningen

"Erasmus+-programmet möjliggör internationella erfarenheter för alla aktörer inom yrkesutbildning samt främjar sådana studerandes deltagande som har mindre möjligheter än andra."

Inom sektorn för yrkesutbildning är syftet med Erasmus+ att främja deltagandet i programmet för studerande och anställda som har mindre möjligheter än andra samt små och nya aktörer inom yrkesutbildningen. Inom yrkesutbildningen är det viktigt att internationaliseringsmöjligheter erbjuds på ett inkluderande och jämlikt sätt till deltagare som kommer från alla utgångspunkter. Läroanstalter, företag och andra organisationer som deltar i programmet ska se till att alla har möjlighet att delta i programmets olika insatser.

Erasmus+ för högre utbildning

"Erasmus+-programmet skapar möjligheter för allt fler deltagare och främjar på så sätt den samhälleliga jämlikheten och bidrar bl.a. till att

uppnå målen i den nationella planen för tillgång till högskoleutbildning och riktlinjerna för att främja högskolornas internationalism."

Erasmus+-programmet för högre utbildning är öppet för alla finländska högskolor och deras studerande och personal på ett inkluderande och jämlikt sätt. De högskolor som deltar i programmet ska se till att högskolesamfundets alla medlemmar har jämlika möjligheter att delta i programmets olika insatser. I samband med Erasmusstadgan för högre utbildning har högskolorna förbundit sig att främja programmets prioriteringar och syften. I samband med utvärderingen av slutrapporterna följer det nationella programkontoret upp prioriteringarnas genomförande och framsteg.

Erasmus+ för allmänbildande utbildning

"Vi ökar inkluderingens och mångfaldens synlighet och roll i Erasmus+-programmet för allmänbildande utbildning. Vi stärker förståelsen för begrepp med anknytning till inkludering och söker aktivt lösningar för att identifiera och avlägsna hinder."

Målet är att beakta inkludering och mångfald i alla skeden av projektförvaltningen och projektets livscykel, varvid den långsiktiga effekten är jämlika möjligheter till mobilitet för elever och anställda samt deltagande i internationell verksamhet.

Erasmus+ för ungdomssektorn och Europeiska solidaritetskåren

"ALLA unga kan delta på lika villkor i programmen."

Programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren är öppna för alla unga och personer som arbetar med unga oavsett kön, könsidentitet eller sexualitet, etnisk eller kulturell bakgrund, språk, funktionsnedsättning eller sjukdom, social bakgrund, utbildningsbakgrund eller bostadsort. Av de beviljade projekten är 35 procent projekt som behandlar inkludering i fråga om deltagarna, målgruppen eller temat, eller så är den sökande en ny organisation.